

Presentació

L'Institut d'Estudis Catalans, durant el curs acadèmic 2006-2007, ha avançat fermament vers molts dels objectius que l'Equip de Govern i el Consell Permanent s'havien proposat.

Tot just passat l'equador del seu mandat, l'Equip de Govern que m'honoro a presidir pot presentar, davant l'Institut, un conjunt de resultats fefaents de la tasca realitzada per la nostra corporació acadèmica.

L'endemà de la nostra ofrena floral amb motiu de la Diada, l'Institut tingué l'honor d'obrir solemnement, amb una lliçó inaugural, el curs universitari català a la Seu Vella lleidatana. Totes les universitats catalanes ensems volien així retre homenatge a l'Institut. S'hi féu una reflexió sobre la funció de les acadèmies nacionals, avui i demà i, sobretot, sobre la funció de l'Institut en el nostre país, tot pensant més en el seu present i esdevenidor que no pas en el seu llarg, atzarós i fruitós passat.

D'antuvi, tot el curs acadèmic 2006-2007 ha estat marcat per la celebració del primer Centenari de l'Institut. La intensa activitat de l'Institut per a preparar la celebració del Centenari, que havíem encetat molt abans, ha continuat amb molt bons resultats. Ha estat dirigida i coordinada per una comissió formada per representants de totes les seccions i presidida pel vicepresident Antoni Riera i Melis. En aquesta tasca, l'Institut ha rebut generosament el suport de diverses entitats, com ara la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió, la Caixa Sabadell, La Caixa, la Caixa Catalunya, el Banc Sabadell, la Fundació Caixa Girona, el Consorci de la Zona Franca, les diputacions de Barcelona, Girona i Tarragona, així com el mecenatge d'empreses com ara els Laboratoris Esteve o la Fundació Salut, Innovació i Societat. També ha rebut el suport de dues societats estatals: d'una banda, de la Sociedad Estatal de Conmemoraciones Culturales, per a l'exposició del Centenari, i, de l'altra, també prou significativament, de la Societat Estatal de Correus i Telègrafs, que ha posat en circulació un bell segell. El suport, mitjançant convenis, d'aquestes diverses entitats, no solament garanteix l'abast i la qualitat dels actes programats, sinó que, a més, enforteix la independència i l'autonomia en tots els sentits de l'acadèmia catalana.

El 16 d'octubre de 2006 inaugurarem amb tota solemnitat, al Palau de la Música Catalana, els actes de celebració del Centenari de l'Institut. El membre de l'Institut Joan Massagué pronuncià la conferència «Oncologia a principis del segle XXI», una lliçó magistral en la qual, com un dels capdavanters mundials en la recerca sobre el càncer, exposà amb extraordinària claredat els resultats dels seus treballs, realitzats a Nova York i Barcelona. En presència de membres, socis de les societats filials, representants d'altres acadèmies i universitats, personal i amics de l'Institut, prengueren també la paraula el president de la Generalitat, Pasqual Maragall, i la ministra de Cultura del Govern espanyol, Carmen Calvo, per desitjar-nos prosperitat.

L'endemà mateix, la Secció Filològica encetà el I Cicle de Conferències en Commemoració del I Congrés Internacional de la Llengua Catalana, que tingué lloc el 1906. Totes les seccions i societats filials de l'Institut, l'una rere l'altra, han sovintejat llurs respectives aportacions al llarg d'aquests mesos per a col·laborar en la celebració del Centenari, des de cada especialitat del coneixement, la ciència i la cultura. Fóra impossible presentar aquí una idea ni tan sols aproximada d'un any tan curull d'activitats. Algunes han estat realitzades fora de la seu barcelonina, amb la ferma intenció de descentralitzar les nostres activitats, una política que practiquem cada cop més.

L'orientació descentralitzadora, en la qual col·laboren les nostres seus i delegacions en els diversos territoris dels Països Catalans, s'ha complementat amb l'enfortiment dels vincles amb institucions científiques internacionals. Un exemple és la consolidació dels vincles de diverses societats filials amb associacions estrangeres i organitzacions internacionals, així com les relacions de l'Institut amb la Unió Acadèmica Internacional. Aquesta, que encapçala el projecte mundial per a l'estudi transdisciplinari de «La dignitat de la persona humana», establí la seva oficina de coordinació a l'Institut, sota la direcció del professor Josep-Maria Terricabras, membre de la Secció de Filosofia i Ciències Socials. Tant la Unió Acadèmica Internacional com l'European Science Foundation ens han donat llur suport científic i econòmic per a dur a terme les nostres tasques. Un altre exemple important de la nostra activitat internacional ha estat la trobada a l'Institut de representants de la Federació Internacional d'Estudis Clàssics, amb la col·laboració de la Societat Catalana d'Estudis Clàssics.

Si bé és impossible recollir mínimament les activitats de les seccions i les societats filials durant aquest excepcional any acadèmic, que en tot cas són exposades en la present síntesi de la memòria, cal subratllar-ne alguna. Així, la Societat Catalana de Filosofia, amb estreta col·laboració amb la Societat de Filosofia del País Valencià i l'Associació Filosòfica de les Illes Balears, celebrà el març de 2007 el que ha estat el I Congrés Català de Filosofia. Fins avui no havia tingut lloc un congrés científic d'aquestes característiques, raó per la qual aquesta filial i la seva Junta mereixen la nostra felicitació.

Una fita important de l'any del Centenari ha estat la publicació de l'obra cabdal de l'Institut com a acadèmia de la llengua, el *Diccionari de la llengua catalana*, ampliat i revisat. Sota la direcció i coordinació de la Secció Filològica, el *Diccionari* ha estat bastit per la Comissió de Lexicografia, sota la presidència de Carles Miralles. Joaquim Rafel, com a

director de les Oficines Lexicogràfiques de l'Institut, ha estat el responsable de coordinar-ne l'edició. El *Diccionari* fou presentat oficialment el 26 de març al president de la Generalitat de Catalunya. La seva publicació i distribució general la Diada de Sant Jordi tingué un èxit extraordinari. També ha tingut un gran ressò, amb més de dos milions de visites al cap de tres mesos de la publicació del *Diccionari*, l'edició electrònica consultable per Internet. S'ha presentat oficialment l'obra a les autoritats respectives a Andorra i Perpinyà.

La mateixa Diada de Sant Jordi, l'Institut celebrà una jornada de portes obertes a la ciutadania.

Una altra de les grans celebracions ha estat el concert del Centenari. L'Institut, que té, entre les seves societats filials, la Societat Catalana de Musicologia, ha estat sempre vinculat a les arts i a la música especialment. El juny tingué lloc el concert amb un recull de peces de compositors catalans dels darrers cent anys, seleccionades pel musicòleg Romà Escalas i pel mestre Joan Albert Amargós, qui dirigí l'orquestra. Aquest va compondre una creació exclusiva, que va cloure un concert inoblidable, al capvespre, al pati de la Casa de Convalescència.

La Fundació Congrés de Cultura Catalana i l'Institut Ramon Llull han concedit enguany el Premi Internacional Ramon Llull al nostre membre Alan Yates. La seva tasca per a la promoció, a la Gran Bretanya i arreu, de la cultura i llengua catalanes és molt considerable, sobretot a través de l'Anglo-Catalan Society.

L'exposició «L'Institut d'Estudis Catalans, 1907-2007. Un segle de cultura i ciència als Països Catalans» fou inaugurada a Andorra, en un lloc d'honor —el més visitat d'aquell Principat—, el santuari de Meritxell, sota la presidència del ministre portaveu de Cultura i Ensenyament Superior i president de l'Institut d'Estudis Andorrans, Juli Minoves. Poc temps després, la nova edició del *Diccionari*, que normativitza nombrosos andorranismes, fou oficialment lliurada al Govern andorrà, representat pel mateix ministre.

Una altra fita important del Centenari, esdevinguda durant aquest curs acadèmic, ha estat la conferència que commemorava la fundació de l'Institut, a càrrec del membre Albert Balcells.

Al llarg del curs hem col·laborat amb l'Institut Ramon Llull per preparar el Projecte Frankfurt 2007, car la cultura catalana ha estat declarada convidada d'honor de la Fira Internacional del Llibre.

Les publicacions de l'Institut han continuat creixent en tots els sentits. El Projecte *Scriptorium* ret un important servei universitari, ja que publica tractats científics bàsics en llengua catalana. Una altra fita editorial de l'Institut ha estat la publicació del segon volum de l'obra *La ciència en la història dels Països Catalans*, publicada ensems per la Universitat de València i l'Institut, una aportació fonamental a la història europea de la ciència. Cal destacar també l'*Anuari territorial de Catalunya 2005*, l'admirable i prestigiós producte anual de la Societat Catalana d'Ordenació del Territori, i el nou anuari de l'Associació Catalana de Sociologia, *Societat catalana 2007*, que ha estat acollit amb un èxit extraordinari. Estem segurs que l'*Anuari* de la Societat Catalana d'Ordenació del Territori continuarà la seva tasca de servei públic i esperem que el de l'Associació Catalana de Sociologia tingui un esdevenidor igualment útil i pròsper.

Aquesta síntesi de la memòria dóna fe de moltes altres activitats que no puc esmentar amb detall. Tampoc no puc dedicar els mots que altrament mereixen membres traspassats tan eminents com el notari i savi jurista Josep Maria Puig i Salellas i el gran escriptor Jordi Sarsanedas, notables intel·lectuals i extraordinaris patriotes.

La síntesi de la memòria també dóna fe de la situació econòmica de l'Institut, que mercès al contracte programa en curs ha pogut arribar a un pressupost que ens ha permès multiplicar les nostres activitats. Perquè això hagi estat possible l'única explicació és la dedicació, l'entusiasme i la professionalitat del personal de la casa i dels acadèmics i socis de les societats filials. Les nostres publicacions, cursos universitaris, premis per a estimular la recerca —premis Sant Jordi—, projecció cívica i coneixement de l'acadèmia entre la ciutadania, projectes de recerca, i així successivament, van endavant de manera satisfactòria. Com a colofó, durant el curs 2006-2007, l'Institut ha expandit físicament la seva seu, ja que ha adquirit al barri del Raval uns espais que s'estan començant a habilitar. La prosperitat acadèmica, científica i cultural de l'Institut d'Estudis Catalans s'escau precisament en el moment històric en què la corporació esdevé centenària. Tot augura, doncs, que l'esdevenidor serà digne del nostre passat, digne de la nostra pàtria.

SALVADOR GINER

President de l'Institut d'Estudis Catalans

10 d'octubre de 2007